

Transparante en Open Provincie 2015-2019

Programmaplan
Vastgesteld januari 2016

Samenvatting/opdrachtverlening

Onze samenleving verandert in een hoog tempo. Van een verticaal georganiseerde samenleving met een verzorgingsstaat in een maatschappij van horizontale netwerken. Dé overheid vormt onderdeel van die netwerken maar niet (langer) het middelpunt. Door teruglopende middelen en een veranderende samenleving krijgen overheden een andere rol. Waar overheden voorheen vanuit de eigen denkwereld oplossingen voor vraagstukken konden ontwikkelen, worden die oplossingen nu samen met partners uitgewerkt.

Deze ontwikkeling gaat gepaard met de opkomst van internet en alles wat daarbij hoort. Dat verandert onze communicatie en omgang met informatie radicaal en heeft ook gevolgen voor de wijze waarop overheden verantwoording afleggen over gevoerd beleid en hoe zij hun omgeving betrekken bij het opstellen van beleid.

Deze trends vragen om een andere manier van werken, zowel tussen collega's als met de omgeving. De overheid is niet (langer) het middelpunt en de eigen denkwereld niet (langer) het uitgangspunt. De afgelopen jaren zijn er al veel stappen gezet, zoals Netwerkend Werken. Transparant en open werken is een onmisbaar onderdeel van en tegelijk een voorwaarde voor deze nieuwe manier van werken. De doelstellingen van dit programma dragen dus bij aan de wijze waarop de Provincie Zuid-Holland reageert op de veranderende samenleving.

Wat is Transparant en Open?

PZH wil een *transparante* en *open* provincie zijn.

- Met *transparant* bedoelen we: de gordijnen open. Iedereen mag en kan zien wat we doen. Zo leggen we verantwoording af. Data en informatie stellen we actief en op een toegankelijke wijze beschikbaar.
- Met *open* bedoelen we: de deur open. We nodigen belanghebbenden uit met eigen ideeën te komen. Ook willen we op basis van gelijkwaardigheid samenwerken met onze omgeving. Zo maken we gebruik van 'the wisdom of the crowd', kunnen anderen er gebruik van maken en bijvoorbeeld apps of een website maken waar iedereen wat aan heeft.

In het hoofdlijnenakkoord is opgenomen:

- 'Wij willen in Nederland voorop lopen in het transparant maken van de provincie (open overheid, open spending en open data).'

De ambitie uit het hoofdlijnenakkoord maakt duidelijk dat het niet meer om de vraag gaat *of* we transparant en open gaan werken maar *hoe* we dat gaan doen.

Om uitvoering aan deze doelstelling te geven is het programma 'Transparante en Open Provincie' (TOP) geformeerd. Dit programma heeft als doelstelling:

Doelstelling

Het programma heeft als doel een transparante en open provincie te realiseren waarin gelijkwaardig wordt samengewerkt met andere partijen en waar verschillende data en informatie wordt ontsloten voor de buitenwereld.

Dat doen we door alle informatie, data, gegevens die de provincie Zuid-Holland heeft te ontsluiten, tenzij er een wettelijke of bestuurlijke noodzaak is dat niet te doen. De kwaliteit van de te ontsluiten gegevens is

daarbij randvoorwaardelijk. Bij de prioritering van te ontsluiten gegevens (wat als eerst 'aan te pakken') gelden relevantie en uitvoerbaarheid als criteria. De indeling van werkzaamheden van het programma sluit aan bij de in het Hoofdlijnenakkoord onderscheiden domeinen 'open overheid, open spending' en 'open data'. Het domein 'open contact en aanpak', dat zich richt op verbetering van samenwerking met partners door het delen van gegevens, wordt daaraan toegevoegd.

Het programma kent de volgende taakgebieden:

- daadwerkelijk ontsluiten van data, informatie en andere gegevens, zowel in 'ruwe vorm' als op een toegankelijke wijze;
- stimuleren dat er interactie met de omgeving op die gegevens plaatsvindt;
- vergroten van het bewustzijn in de organisatie dat 'transparant en open werken' kansen biedt en het werk beter, makkelijker en leuker maakt;
- bewerkstelligen dat transparant en open werken geborgd is in de organisatie.

Rol programma

Het programma opereert niet in een vacuüm. Er werden en worden al diverse initiatieven ontplooid om de provincie transparanter en meer open te maken. Het programmateam zal daarom bij het uitwerken van bovenstaande doelstelling bij ieder onderdeel steeds eerst kijken welke trajecten er al lopen binnen de organisatie. Aan de hand daarvan kan het programmateam dan de gewenste interventie – en daarmee zijn eigen rol – bepalen. Die kan variëren: van zelf initiatieven opstarten tot faciliteren of bijsturen op lopende trajecten. Zie hoofdstuk 3.

Opdracht

Om uitvoering aan deze passage te geven verstrekken de bestuurlijk opdrachtgever (portefeuillehouder Rogier van der Sande) en ambtelijk opdrachtgever (Jan Herman de Baas) de volgende opdracht aan opdrachtnemer (Frans de Graaf):

Opdracht

Formuleer initiatieven op het gebied van open data, open overheid, open spending en open contact en aanpak. Deze set aan initiatieven moet erop gericht zijn dat de Provincie Zuid-Holland voorop gaat lopen in Nederland bij het transparant en open maken van de provincie. Zorg dat de medewerkers zich deze nieuwe manier van werken ook eigen maken. Ontwikkel aan de hand van de al lopende initiatieven én trajecten gerichte interventies om de doelstellingen van het programma te realiseren.

Inhoudsopgave

SAMENVATTING/OPDRACHTVERLENING.....	3
1 INLEIDING.....	6
2 WAT IS 'TRANSPARANT EN OPEN WERKEN?'	8
2.1 Kansen voor PZH.....	8
2.2 Beperkingen aan transparantie en openheid	10
3 DOELSTELLING, ROLLEN EN GLOBALE AANPAK PROGRAMMA	11
4 DOMEINEN	13
4.1 Open data	13
4.2 Open overheid	14
4.3 Open spending.....	15
4.4 Open contact en aanpak.....	17
ORGANISATORISCHE EN PERSONELE ASPECTEN	19
4.5 Opdrachtgever/opdrachtnemer en andere betrokken collega's.....	19
4.6 Raakvlak met andere programma's/trajecten binnen PZH.....	20
4.7 Samenwerking met andere partijen	20
5 PLANNING EN FINANCIËLE PARAGRAAF	21
6 BIJLAGE: BENCHMARK.....	22
6.1 Aanpak en onderzoeksmethode benchmark	22
6.2 Resultaten uit de Benchmark.....	23

1 Inleiding

De overheid betracht bij de uitvoering van haar taak openbaarheid volgens regels bij de wet te stellen (artikel 110 Grondwet)

Snel veranderende samenleving door technologische ontwikkeling

De inleiding van het Hoofdlijnenakkoord 'Zuid-Holland: slimmer, schoner en sterker' omschrijft de maatschappelijke veranderingen die zich razendsnel aan het voltrekken zijn. Van een verticaal georganiseerde samenleving met een verzorgingsstaat veranderen we in een maatschappij van horizontale netwerken. Netwerken die heel anders zijn georganiseerd dan voorheen. De positie van de overheid in de samenleving verandert ook. Door teruglopende middelen en een veranderende samenleving krijgen overheden een andere rol.

Het Hoofdlijnenakkoord gaat ook in op die veranderende rol van de overheid (lees: de provincie Zuid-Holland, PZH). Die wordt meer en meer een participerende partner in die nieuw ontstane netwerken. Waar overheden voorheen vanuit de eigen denkwereld oplossingen voor vraagstukken konden ontwikkelen, worden die oplossingen nu samen met partners uitgewerkt.

Rol technologische ontwikkeling

De bovenstaande veranderingen gaan gepaard met de explosieve technologische ontwikkeling van de afgelopen 25 jaar. De opkomst van internet en alles wat daarbij hoort, heeft onze communicatie en omgang met informatie radicaal veranderd: van een papieren krant naar diverse digitale nieuwssites waar iedereen zelf nieuws kan publiceren, samenstellen, duiden en bediscussiëren.

Deze 'revolutie' biedt ook mogelijkheden voor de grondwettelijke plicht om in 'openbaarheid' te werken. Digitalisering maakt het mogelijk op een veel verdergaande wijze verantwoording aan mensen, maatschappelijke organisaties en bedrijven af te leggen – en burgers vragen daar ook in toenemende mate om. Als PZH partijen in haar omgeving als gelijkwaardige partners beschouwt, moet zij ook bereid zijn kennis, informatie en data op grote schaal te delen. Van 'kennis is macht' naar 'kennisdelen is kracht'. Transparantie en openheid is dus een belangrijk onderdeel van de nieuwe rol en positie die PZH zich in de samenleving toeschrijft.

Reactie PZH óp die verandering: anders samenwerken, anders verantwoorden`

De bovenstaande trends betekenen ook iets voor de wijze waarop wij ons werk doen. In het Hoofdlijnenakkoord staat: 'De maatschappelijke dynamiek leidt naast een bestuurlijke heroriëntatie ook tot een andere manier van werken. Meer gericht op het delen van kennis tussen overheden en minder op hiërarchische verhoudingen.' Deze andere manier van werken is ook het erkennen dat de Provincie Zuid-Holland niet (langer) het middelpunt is, en de eigen denkwereld niet (langer) het uitgangspunt is.

PZH heeft afgelopen jaren op veel manieren op bovenstaande ontwikkelingen gereageerd. Bij bijvoorbeeld Netwerkend Werken en de gebiedsaanpakken. De koers 'Opgavegericht werken vanuit toegevoegde

waarde' en het programma Provincie van Waarde zijn er mede op gericht een volgende, substantiële stap te zetten en deze ook duurzaam te verinnerlijken in de organisatie.

Transparantie en een open manier van werken zijn onmisbare onderdelen van én voorwaarde voor deze nieuwe manier van werken. Het programma Transparante en Open Provincie (TOP) levert een bijdrage aan de reactie die de Provincie Zuid-Holland geeft op de veranderende samenleving. Ook op het vlak van transparantie en openheid zijn er al betekenisvolle stappen gezet, zoals het subsidieregister, de digitale begroting, de Staat van Zuid-Holland, digitaal en beter toegankelijk publiceren van bekendmakingen. Maar meer ambitie is nodig. Transparantie moet een gewoonte worden (dus openbaar tenzij...) en een open manier van werken moet in het DNA van de Provincie Zuid-Holland komen.

En wat tussen PZH en haar omgeving geldt, is ook van toepassing binnen PZH. Transparant en open werken tussen collega's, afdelingen of directies maakt betere samenwerking mogelijk.

Leeswijzer

In het voorliggende programmaplan wordt de ambitie uit het hoofdlijnenakkoord concreet uitgewerkt. Allereerst worden de begrippen 'transparantie' en 'open' nader omschreven. Daarbij wordt ook – wat uitgebreider dan in deze inleiding – ingegaan op de doelstelling en waarom-vraag. In de vier domeinen die daarin worden onderscheiden, wordt het programma vervolgens toegelicht. Daarna is aandacht voor het organisatorische aspect: hoe is de opdrachtgever-/opdrachtnemerrelatie belegd, en wat is het raakvlak met andere programma's en trajecten binnen PZH?

2 Wat is ‘Transparant en Open werken?’

In één zin gevat betekent transparant en open werken dat je documenten, data, informatie zoveel mogelijk deelt met je omgeving en daar eventueel ook interactie op laat plaatsvinden. Dat kan om verschillende soorten informatie gaan. En dat ‘delen’ kan op veel verschillende manieren. Een nadere indeling is daarom gewenst.

In trajecten rondom transparant en open werken – die bij vrijwel iedere overheid lopen – wordt steeds een vergelijkbare indeling gekozen. Wij hanteren hier een indeling die een combinatie is van indelingen die verschillende instituten (zoals BZK en de Open State Foundation) gebruiken. Deze indeling sluit inhoudelijk aan op de processen binnen PZH:

1. Open data: deze data bestaat uit cijfers, zoals verkeerstellingen en geo-data;
2. Open overheid: transparantie in de door de provincie Zuid-Holland genomen besluiten en daaraan gekoppelde documenten;
3. Open spending: transparantie in begroting en uitgaven;
4. Open contact en aanpak: verbetering van samenwerking met partners door het delen van gegevens.

2.1 Kansen voor PZH

In de inleiding is al benoemd dat de nieuwe maatschappelijke verhoudingen en de technologische vooruitgang vragen om transparant en open werken. Tegelijk biedt het ook kansen voor PZH:

1. Beter verantwoording afleggen hoe PZH tot bepaalde keuzes is gekomen en hoe belastinggeld is besteed;
2. Verbeteren samenwerking: als partners bijvoorbeeld over dezelfde datasets beschikken, kan vanuit hetzelfde ‘objectieve’ vertrekpunt tot een gemeenschappelijke positie worden gekomen;¹
3. Moderne burgerparticipatie: als je inwoners écht wilt betrekken bij keuzes die de provincie maakt, moet je ze ook zo volledig mogelijk informeren;
4. Verwerven van nieuwe inzichten en ideeën. Bijvoorbeeld: een deel van de beleidsinformatie wordt nu al door PZH gepubliceerd. Maar als ook onderliggende data wordt ontsloten kunnen anderen die informatie beter publiceren of combineren met andere data, waardoor nieuwe kennis ontstaat.

Wettelijk kader: de Wob en (wellicht) de Wet open overheid

Naast de meer intrinsieke motieven is er een wettelijk kader: de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Deze wet kent bepalingen van passieve openbaarheid: als iemand om bepaalde informatie vraagt, moet de overheid deze ook verstrekken (de zogenoemde Wob-verzoeken). Daarnaast schrijft de Wob actieve openbaarmaking voor, maar laat het aan overheden zelf hoe dit in te vullen.

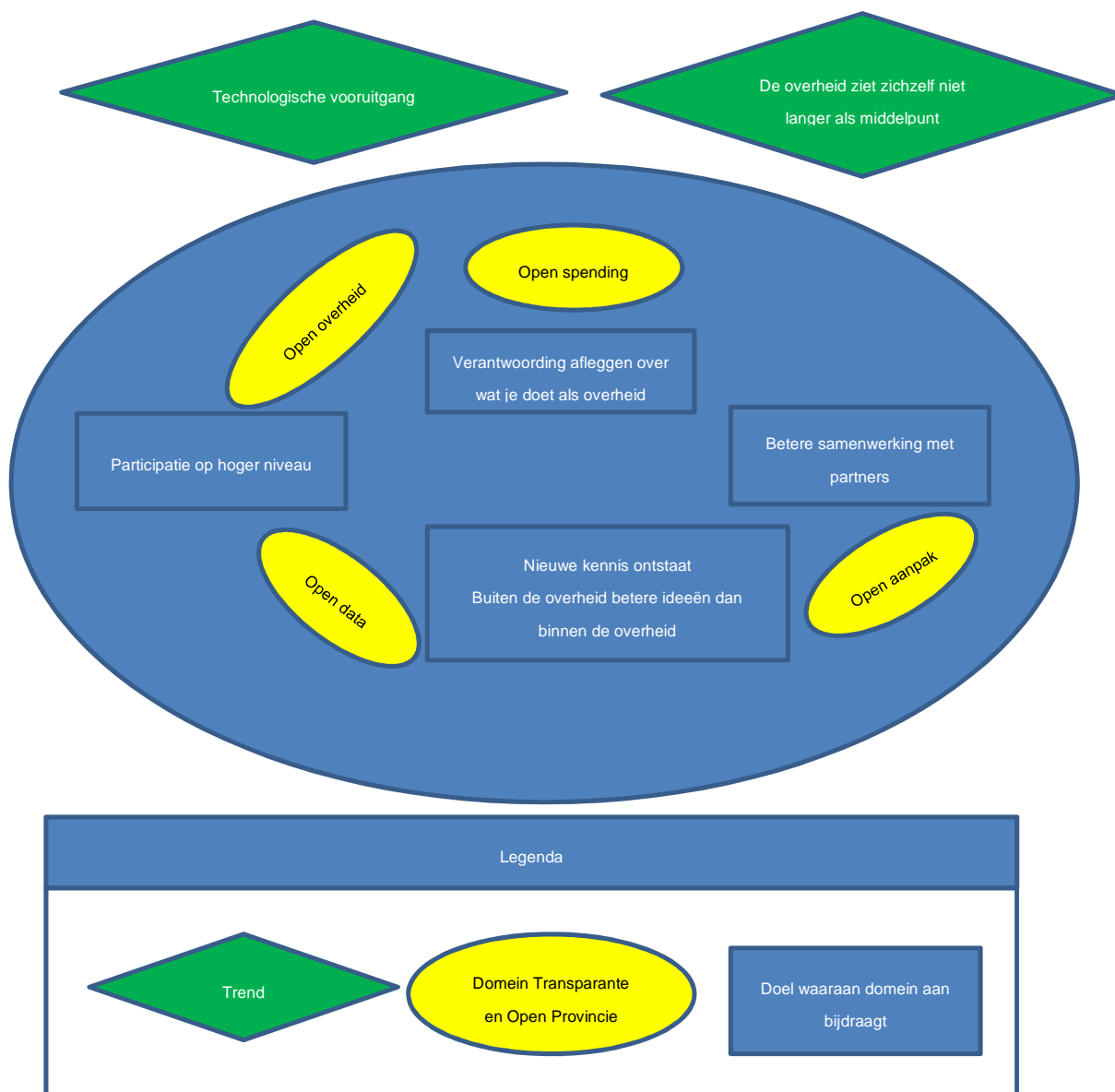
Naast de Wob is op 18 juli 2015 de Wet hergebruik van overheidsinformatie (Who) in werking getreden. Deze bepaalt dat openbare informatie niet alleen mag worden opgevraagd (wat de Wob regelt) maar ook voor eigen doeleinden mag worden hergebruikt.

¹ Dit sluit aan bij ‘joint fact finding’, een belangrijk aspect van de ‘mutual gain approach’, een door de provincie toegepaste onderhandelingsstrategie.

De beoogd opvolger van de Wob is de Wet open overheid (Woo). Dit is een initiatiefwet die nog door beide Kamers moet worden behandeld. Of, wanneer en in welke vorm deze wet er komt is nu nog onzeker.

Daarnaast zijn er nog verschillende specifieke wetten/richtlijnen die op een bepaald domein/onderwerp betrekking hebben. Zoals het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV), waarin is vastgelegd dat bepaalde financiële gegevens gepubliceerd moeten worden en de Leidraad Open Data van BZK.

De hiergenoemde 'kansen' doen zich in verschillende mate voor bij de vier categorieën van openheid en transparantie. Grafisch ziet dat er als volgt uit:

2.2 Beperkingen aan transparantie en openheid

Betekent het streven naar openheid en transparantie dat zomaar alles gedeeld kan worden met de buitenwereld? Uiteraard niet. Er zijn (wettelijke) grenzen, die PZH ook in staat stellen ruimte te creëren voor bestuurlijke afwegingen:

1. wettelijke bepaling: de Wob bepaalt wanneer informatie niet naar buiten kan/mag. Bijvoorbeeld bij persoonsgegevens of bedrijfsgegevens. Of omdat het belang van openbaarmaking niet opweegt tegen andere belangen;
2. de zogenoemde beleidsintimiteit: de ruimte waarbinnen GS vertrouwelijk bestuurlijke afwegingen kan maken. De informatie die binnen de beleidsintimiteit valt moet dusdanig zijn opgesteld dat zij op basis van de WOB niet openbaar is.
3. het kwaliteitsniveau van de te delen gegevens;
4. gebrek aan middelen en/of tijd in de organisatie.

3 Doelstelling, rollen en globale aanpak programma

Het programma heeft als doel een transparante en open provincie te realiseren waarin gelijkwaardig wordt samengewerkt met andere partijen en waar verschillende data en informatie wordt ontsloten voor de buitenwereld.

Dat doen we door alle informatie, data, gegevens die de provincie Zuid-Holland heeft te ontsluiten, tenzij er een wettelijke of bestuurlijke noodzaak is dat niet te doen. Het programma doet dat door transparant en open werken bij PZH te introduceren, te faciliteren (voorwaardenscheppend), te enthousiasmeren en te verankeren.

Uit het bovenstaande blijkt direct dat het programmateam juist niet alles zélf gaat doen. Daarvoor is het werkveld dat in hoofdstuk 2 is beschreven te breed en te veelomvattend. Bovendien zou dat geen recht doen aan de talloze initiatieven en trajecten die nu al binnen PZH lopen.

Rollen programmateam

Het programma opereert niet in een vacuüm. Er werden en worden al diverse initiatieven ontplooid om de provincie transparanter en meer open te maken. Het programmateam zal daarom bij het uitwerken van bovenstaande doelstelling bij ieder onderdeel steeds eerst kijken welke trajecten er al lopen binnen de organisatie. Aan de hand daarvan kan het programmateam dan de gewenste interventie – en daarmee zijn eigen rol – bepalen. Die kan variëren:

- zelf initiatieven opstarten en samen met betrokken afdelingen uitvoeren (rol: *introduceren*);
- kennisnemen van een initiatief en dat in- en extern labelen als bijdrage aan een Transparante en Open Provincie (rol: *faciliteren*);
- collega's en initiatieven aan elkaar koppelen als dat meerwaarde oplevert (rol: *regisseren*);
- lopende initiatieven faciliteren, de juiste voorwaarden scheppen, aanjagen et cetera (rol: *faciliteren, voorwaarden scheppen, enthousiasmeren*);
- bevorderen dat initiatieven goed in de organisatie zijn geborgd (rol: *verankeren*).

Bovenstaande rollen kunnen in verschillende intensiteit worden ingevuld. Het programma kan als *waarnemer* fungeren. Dat wil zeggen dat het programma en het betreffende initiatief elkaar informeren en relevante stukken delen. Het programma kan ook als *adviseur* optreden. Dan worden suggesties gedaan hoe transparantie en openheid in een initiatief te verwerken. Het programma kan ook een initiërende rol hebben en zelf initiatieven ontplooiën. Een coördinerende rol is nodig als er verschillende, onderlinge verwante initiatieven zijn en de coördinatie ontbreekt. Tot slot kan het programma ook *sturend* zijn. Dat wil zeggen dat het programma bepaalt dat aspecten van transparantie en openheid in een initiatief verwerkt dienen te worden. Sturend optreden is een middel dat wordt ingezet als 'al het andere' niet werkt en is voorbehouden aan grote, afdelingsoverstijgende initiatieven die essentieel zijn voor de doelstellingen van het programma. Sturing kan financieel zijn – mits het initiatief wordt bekostigd uit het programmabudget – of door escalatie naar de opdrachtgever(s).

Vanuit het programma wordt intensieve samenwerking gezocht met externe partijen zoals Open State Foundation, BZK en andere provincies. Deze samenwerking bestaat uit o.m. kennisdelen en *peer reviewing*.

Bewustwording in de organisatie

Het bewustwordingsaspect van medewerkers bij transparant en open werken speelt binnen het programma een cruciale rol. De collega, maar ook de bestuurder, dient zich bewust te zijn van de effecten van het transparant en open werken bij het uitvoeren van zijn taken. Zowel naar buiten, naar de doelgroepen toe (oa stakeholders, burgers etc) als intern, naar collega's toe. Dit besef moet groeien. Onderdeel van de opdracht van het programma is dat de nieuwe manier van werken 'kansen biedt en het werk beter, makkelijker en leuker maakt'.

Het is dus zaak dat men transparantie ziet als een kans en niet als een bedreiging van bestaande werkwijzen. Dit gedragsaspect vraagt een intensieve en continue communicatie met het management en de medewerkers. Hierbij is uiteraard uitgebreid aandacht voor de zaken die al goed gaan. In het communicatieplan zal ruime aandacht worden geschonken aan dit bewustwordingstraject binnen de organisatie. Bij deze communicatie is het relevant op te merken dat er al diverse trajecten, zoals het programma Provincie van waarde, binnen PZH lopen die allemaal onderlinge raakvlakken hebben en consequenties kunnen hebben voor de manier van werken.

Verankering

De doelstellingen van het programma overstijgen deze collegeperiode. Dit vereist een stevige verankering in de organisatie, zodat er een meer centrale regie op alle informatiestromen binnen de organisatie wordt bewerkstelligd. Diverse overheden zijn nu bezig een gedegen invulling te geven aan de inhoudelijke aspecten van de regie op informatiestromen.

Verdere uitwerking rollen en globale aanpak

Per domein zal de uitwerking langs onderstaande lijnen verlopen. Dit wordt nader toegelicht bij uitwerking per domein.

Welke initiatieven zijn er gepland / zijn er nodig om....	Open data	Open overheid	Open spending	Open aanpak
...te inventariseren welke data en informatie er zijn? Welk deel daarvan is al ontsloten, welk deel moet nog ontsloten worden en welk deel niet.				
...concreet gegevens te ontsluiten?				
...collega's bewust te maken van de voordelen en kansen van transparant en open werken?				
...de juiste (kwaliteits)kaders en/of richtlijnen om gegevens verantwoord te ontsluiten?				
...transparant en open werken goed te verankeren in de organisatie?				

4 Domeinen

4.1 Open data

Wat is open data?

Open data is openbare en toegankelijke informatie voor iedereen. Open data gaat om gestructureerde datasets die in een open en machineleesbaar format is opgesteld, zonder beperkingen op hergebruik, en beschikbaar gesteld via het internet. Denk daarbij aan excellijsten met woningbouwplannen of GIS-bestanden waarin de lokaties en eigenschappen van bomen worden bijgehouden. We gaan alle data die openbaar gemaakt kan worden, ook daadwerkelijk beschikbaar stellen. De maatschappelijke relevantie van open data is dat het de transparantie en efficiëntie van 'het werk' verhoogt. Daarnaast kan het openbaar beschikbaar stellen van data leiden tot nieuwe samenwerkingsvormen en zelfs nieuwe economische activiteiten.

Wat is de stand van zaken binnen de PZH?

Er zijn al systemen om data openbaar beschikbaar te stellen. Er worden ongeveer 113 datasets van de PZH openbaar ontsloten. Dit gebeurt via onze portalen en het provinciaal georegister. Op het nationale opendataportaal staan 96 datasets van PZH. Er is een benchmark opgesteld waarin PZH is vergeleken met andere provincies en grote gemeenten. Uit deze benchmark blijkt dat PZH gemiddeld scoort op het gebied van de kwaliteit en kwantiteit van open data. Een data-inventarisatie bij de Provincie Noord-Holland leverde ruim 2.000 datasets op, waarvan twee derde openbaar gemaakt kan worden. Bij PZH is de verwachting dat het om een vergelijkbaar aantal datasets gaat.

Kwaliteitskaders

Door het uitvoeren van een data-inventarisatie komt de kwaliteit van de data aan het licht. De kwaliteit van de datasets is voor ons een afhankelijkheid, deze passen wij niet aan. Wanneer de kwaliteit van de dataset toereikend is, wordt deze gepubliceerd. Wanneer de kwaliteit van de dataset niet toereikend is, stimuleren wij bij de vakafdeling verbetering van de kwaliteit. Tijdens het proces van het openbaar maken van de data, maken wij gebruik van de kennis en expertise die aanwezig is binnen de afdelingen.

Richtlijnen voor verankering binnen de organisatie

Een van de doelen is dat het gedachtegoed en de handelingswijze die gepaard gaan met openbare data, verankerd worden binnen de organisatie. Om dit te bereiken wordt eigenaarschap binnen de (vak)afdelingen betreffende open data toegekend. Het management vervult hierbij een belangrijke rol.

Bewustwordingsaspecten

Onze ambitie is dat collega's binnen PZH zich meer bewust worden van de voordelen van het delen van data. Op het gebied van bewustmaking is onderscheid te maken tussen individuele bewustwording en groepsgewijze bewustwording. Op individueel niveau worden concernbreed gesprekken gevoerd met databeheerders, contactpersonen van data en leidinggevend. Deze gesprekken hebben bewustwording, stimulering en activatie als doel. Groepsgewijs verlopende bewustwording, stimulering en activatie via interne workshops en presentaties die worden georganiseerd door het programmateam. De samenwerking met de Haagse Hogeschool wordt onder meer hiervoor ingezet.

Beoogd resultaat

Ondanks dat het programma vier jaar duurt is onze inschatting dat al eind 2017 alle beschikbare datasets geïnventariseerd, beoordeeld en openbaar gemaakt zijn, tenzij er een dwingende beperking is om dat te doen. De datasets zijn dan zoveel mogelijk ontsloten via bestaande systemen en goed vindbaar zijn. Ook is dan de kwaliteit van de data van PZH verbeterd. De hoogste prioriteit ligt bij bureaus waarvan de

verwachting is dat er veel datasets aanwezig zijn. Wij richten ons nadrukkelijk op datasets die zeer goed toepasbaar zijn voor andere instellingen en bedrijven.

4.2 Open overheid

Wat is het?

Binnen de provincie Zuid-Holland circuleren diverse soorten informatiestromen. Binnen het domein Open Overheid van het programma staat de ontsluiting, publicatie en vindbaarheid van door PZH genomen besluiten en de daaraan gekoppelde documenten centraal.

Wat is de stand van zaken?

De afgelopen jaren heeft PZH in diverse projecten al concrete stappen gezet in de digitale ontsluiting van decentrale regelgeving, bekendmakingen en vergunningen (transparantieprojecten van E-overheid voor burgers, Contentstromen) .

Deze lijn wordt nu voortgezet en uitgebreid in het domein Open Overheid, waarbij op zoek gegaan wordt naar de grenzen van actieve openbaarheid van documenten. Vooral op het gebied van volledigheid van achterliggende documenten bij besluiten, zijn nog belangrijke stappen te maken. Uit de zeer ruim beschikbare hoeveelheid informatie dienen keuzes gemaakt te worden welke soort documenten voor openbaarmaking in aanmerking komen, maar ook welke mate van volledigheid hierbij wordt gehanteerd. Te denken valt aan GS-besluiten, mandaatbesluiten en achterliggende documenten voorafgaand aan het besluitvormingstraject. Het geldende wettelijk kader (Wob, Who en initiatiefwet Woo) vormt hiervoor een belangrijk ijkpunt. Door het programma zal een eigen ambitie voor PZH worden geformuleerd in hoeverre zij hierin maximale transparantie ambieert en hoe zij denkt deze te realiseren. Binnen dit domein wordt hier een antwoord op gegeven.

Kwaliteitskaders

Een belangrijke vraag binnen dit domein is of te ontsluiten besluitvormingsdocumenten wel voldoende kwaliteit hebben om gepubliceerd te worden. De kwaliteit van deze stukken staat al enige tijd ter discussie. Wanneer nu overgegaan wordt op een breder publiek, zal de nodige aandacht besteed dienen te worden aan het schrijven van de documenten, taaltechnisch (leesbaarheid/begrijpelijkheid), maar ook ten aanzien van de juridische aspecten. Het begrip vertrouwelijkheid van teksten zal op een andere wijze door de collega's dienen te worden ingevuld. De term beleidsintimiteit zal helder dienen te worden geformuleerd. Pas dan kan worden vastgesteld wanneer hier sprake van is en vervolgens hoe daar praktisch mee om te gaan. Komt bijvoorbeeld bij ieder besluit een geheim memo? De werkprocessen, zowel digitaal als qua werkwijze, moeten hiertoe worden aangepast. Ook het opslaan van de documenten, een juiste archivering, verdient ruime aandacht.

Bewustwording

Met name de kwaliteitsslag en het opheffen van de vertrouwelijke behandeling van de voor publicatie bestemde stukken vraagt een forse inzet van de collega's. Zij dienen zich bij het opstellen van besluiten/besluitvormingsdocumenten etc. van publicatie bewust te zijn. Vanuit de voorwaardenscheppende sfeer van het programma zullen kaders worden opgesteld waar teksten kwalitatief minimaal aan dienen te voldoen, en zal ook sterk ingezet worden op de voorlichting en het verzorgen van workshops en coaching van de betrokken collega's. Door middel van deze aanpak kan het mogelijk wantrouwen van collega's en bestuurders ten opzichte van meer transparantie en openheid bij het publiceren worden weggenomen. Men dient zich er bewust van te zijn dat het werk er leuker, efficiënter en beter door wordt. In de vanuit het programma gevoerde communicatie zal dit aspect verder worden uitgewerkt.

Verankering in de organisatie

Voorwaarde voor een stevige verankering in de organisatie zijn heldere afspraken over eigenaarschap van content en een helder proces waarin wordt vastgelegd wie verantwoordelijk is voor publicatie van geselecteerde documenten. Er zullen voorstellen worden gedaan over de plaats in de organisatie waar het beheer van de stukkenstromen wordt belegd en over de eventuele noodzaak van aanpassing van de organisatiestructuur. Zo zal de geselecteerde relevante content zoveel mogelijk vanuit een geïntegreerd samenhangend perspectief worden geordend en gepubliceerd in de daarvoor meest geschikte mediakanalen.

Resultaat: waar staan we over 4 jaar?

De ambitie van het programma is hoog. De hieruit voortvloeiende vertaling naar het domein Open Overheid is de volgende: we publiceren het meest mogelijke (alles) behalve waar de wet (of bestuurlijke intimiteit) ons hierin beperkt. In het nog op te stellen domeinplan wordt dit gespecificeerd en worden tussentijdse ambities geformuleerd. In het plan van aanpak stellen we een afwegingskader op, waarin wij, gezien de grote hoeveelheid documenten, keuzes in maken en prioriteren (wat doen we wel/niet, wat doen we het eerst en waarom). Aspecten als maatschappelijke relevantie, tijd/capaciteit t.o.v. het resultaat en eventuele beperkingen (beschikbaarheid, maar ook de wettelijke kaders) zijn daarbij van belang.

4.3 Open spending

Wat is het?

Samengevat is open spending: 'Transparantie in begroting en uitgaven'. Uitgangspunt daarbij is 'transparant en open tenzij...'. Ofwel zoveel mogelijk financiële informatie digitaal openbaar toegankelijk maken. Iedereen mag en kan inzicht hebben in onze inkomsten en uitgaven.

Hierbij spelen enkele randvoorwaarden een rol. We moeten wel voldoen aan wet- en regelgeving. Ook kan er sprake zijn van bestuurlijke afwegingen iets niet te ontsluiten. Daarnaast is er altijd de beperking van tijd en middelen waar rekening mee gehouden moet worden.

Stand van zaken binnen PZH

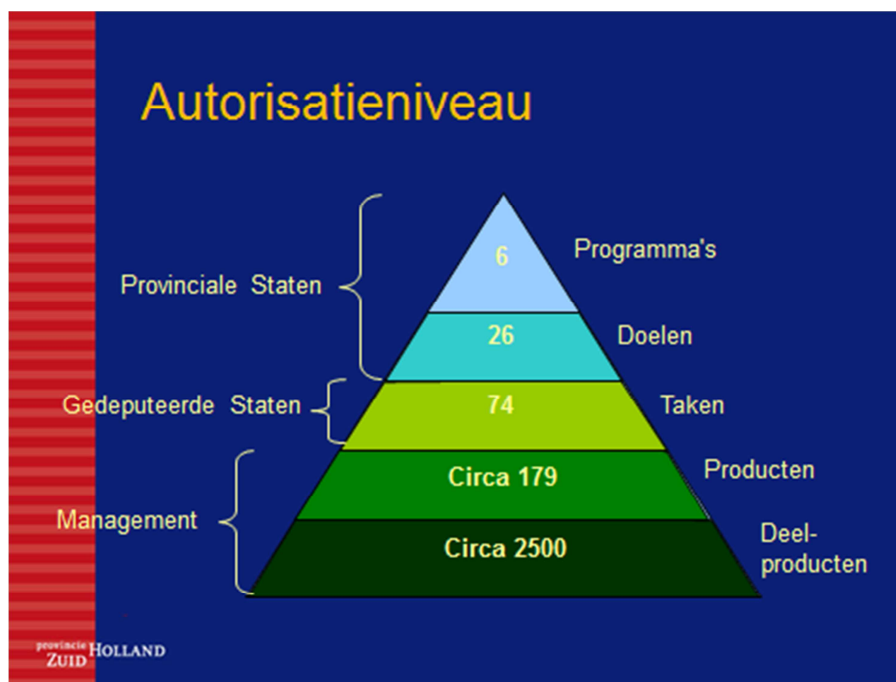
De Provinciewet stelt dat de begroting, de begrotingswijzigingen, de meerjarenraming, de jaarrekening en het jaarverslag worden ingericht overeenkomstig bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te geven regels. Dit is verder uitgewerkt in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Zie http://wetten.overheid.nl/BWBR0014606/geldigheidsdatum_12-11-2015.

Van elke provincie liggen de jaarbegroting en het jaarverslag met de daarbij behorende stukken ter inzage op het provinciehuis. Denk hierbij aan een accountantsverklaring, financiële stukken en begrotingen. De provincie maakt via een openbare kennisgeving bekend dat de stukken openbaar zijn. Vervolgens kan iedereen de stukken krijgen en inzien.

De provincie Zuid-Holland publiceert ook het volgende via inter- en intranet:

1. Begroting Zuid-Holland (zie <http://www.begrotingzuidholland.nl>)
2. Waar staat je provincie? (zie <http://www.waarstaatjeprovincie.nl>)
3. Staat van Zuid-Holland (zie <http://staatvan.zuid-holland.nl>)
4. Feiten, cijfers en kaarten (zie <http://www.zuid-holland.nl/overons/feiten-cijfers>)
5. Openbaar subsidieregister (zie <http://www.zuid-holland.nl/loket/subsidies/subsidies/openbaar>)
6. Declaratieregister GS en PS (zie <http://www.zuid-holland.nl/overons/declaratieregister/>)
7. Informatieportaal (intern)

Daarnaast werken we mee aan externe initiatieven: de Begrotingswijzer van Prodemos en Openspending.nl van de Open State Foundation.

Op het niveau van Producten en Deelproducten zoals weergegeven in bovenstaand plaatje maken we momenteel niets extern openbaar. Ook intern is de transparantie op dit punt beperkt.

Kwaliteitskaders

Gezien de ambitie van het programma (zie ook de eerste alinea van deze paragraaf) zullen we onderzoeken in hoeverre de producten en deelproducten ontsloten kunnen worden. In het algemeen gesproken zal er eerst een opschoonactie moeten plaatsvinden op databronnen en goed gekeken moeten worden wat de gegevens nu eigenlijk inhouden. Ofwel voorzien van juiste metadata en afspraken maken over het gebruik.

Resultaat: waar staan we over 4 jaar

Over 4 jaar geven we ook inzicht in de producten en deelproducten, zowel via onze website als intern. Daarnaast is het proces van begroten en verantwoorden interactiever opgezet: belanghebbenden hebben niet alleen inzage, maar kunnen ook input leveren en de gegevens als open data gebruiken voor eigen doeleinden. De presentatie van de begroting is interactiever dan nu. In die zin dat vanuit begrotingsteksten direct kan worden doorgelinkt naar onderliggende stukken.

Daarnaast zullen de financiële rapportages die nu via het informatieportaal aan collega's worden aangeboden zoveel mogelijk ontsloten zijn, tenzij er een dwingende reden is dat niet te doen.

Intern zal er meer financiële transparantie zijn tussen collega's, wat zich in ieder geval zal uiten in het feit dat managers de uitputting van elkaars budgetten kunnen inzien.

Open State Foundation

PZH werkt nu al samen met de Open State Foundation door de wettelijk verplichte gegevens ook aan deze organisatie te leveren. Het programma zal met de Open State Foundation verkennen in hoeverre deze samenwerking kan worden uitgebouwd.

4.4 Open contact en aanpak

Wat is het?

Hoewel Open Contact en Aanpak een apart domein vormt binnen het programma, is het eigenlijk veel meer dan dat. Het is namelijk in haar werkvorm toepasbaar op alle onderdelen van het programma en zelfs de gehele organisatie (zie hfdst. 4.6). In dit domein staat de vraag van open provincie centraal. Op welke wijze kan PZH verdere invulling geven aan haar veranderende rol in de samenleving door transparanter en meer open te werken en te komen tot de gewenste interactie met onze omgeving? Dit vereist een andere aanpak in de wijze waarop PZH met derden samenwerkt. Mensen, contacten en ideeën staan centraal in dit domein.

Hoe wordt deze opdracht vanuit dit domein gerealiseerd? De complexiteit schuilt hierin dat Open Contact en Aanpak zowel een product is van het programma, maar tevens een voorwaarde is voor het bereiken van de resultaten uit de overige drie domeinen. Er dient gekozen te worden voor die innovatieve werkvormen die het meest zullen bijdragen aan de doelstellingen van het programma. Hoe? Dat gaan we verkennen, en bij gemaakte keuzes voortdurend kritisch blijven volgen. Een van de kenmerken van de definitie 'open' is dat deze aanpak van te voren niet geheel kan worden vastgesteld en van situatie tot situatie kan verschillen. We kunnen in deze fase alleen benadrukken dat we openstaan voor wat er op ons afkomt, zonder daarbij de doelstellingen uit het oog te verliezen.

Wat is de stand van zaken?

De veranderende rol van de provincie als samenwerkingspartner is zichtbaar in projecten waar de provincie in participeert. Daar wordt al gewerkt met nieuwe samenwerkingsvormen. Nieuwe werkvormen waarbij het transparant en beschikbaar stellen van data en documenten bijdraagt aan een zo open mogelijke samenwerking, zowel met externen als intern binnen de eigen organisatie, zijnechter nog relatief onontgonnen terrein. Er liggen vele mogelijkheden tot nieuwe samenwerkingsafspraken met stakeholders door het meer en ook tijdiger delen van informatie.

Bewustwording

Nog meer dan de andere domeinen is hier de gedragscomponent van belang. Mensen, contacten en ideeën staan centraal. Bestaande samenwerkingsvormen met derden zullen worden aangepast en geïntensiveerd bij gegevensdeling. Het eerder uitwisselen van data, documenten en financiële gegevens biedt mogelijkheden, maar kan ook leiden tot gereserveerdheid bij medewerkers. Het beschikbaar stellen van open data (gegevenssets) vormt vaak het eerste resultaat (overheidsbreed). Het beschikbaar stellen van financiële gegevens, en met name de mogelijkheid tot interactie, kan voor veel collega's een nog grotere stap vormen. Ook vanuit het domein Open overheid zal door het beschikbaar stellen van stukken die van belang zijn bij besluitvorming de interactievariant (meedenken bij beleid, of zelfs beslissingen voor een deel buiten de provincie leggen) op intern wantrouwen en zelfs weerstand kunnen stuiten bij collega's en bestuurders. Het is aan het programma om hen met argumenten, maar wel in samenwerking, te overtuigen van het belang van deze nieuwe werkwijze. Dit kan een kwetsbaar gevoel geven, maar die kwetsbaarheid maakt juist sterker. Men gaat inzien dat het werk er makkelijker, beter en leuker van wordt.

Resultaat over 4 jaar

Het meten van gedragskenmerken is moeilijk. Het bereiken van de doelstelling van dit domein zal afgelezen worden aan concrete voorbeelden. Meer afdelingsoverstijgend werken, nieuwe samenwerkingsvormen

waarbij tijdige gegevensdeling een cruciale rol heeft gespeeld, bijgedragen heeft aan beter beleid, snellere besluitvorming.

Verankering in de organisatie

Door te werken met tussentijdse evaluaties en te blijven innoveren zullen voortdurend nieuwe structuren ontstaan. Deze open benadering zal zich de komende jaren gaan bewijzen. Op een open wijze contacten aangaan met onze omgeving en een geschikte samenwerkingvorm daarbij zoeken zijn over 4 jaar geen onderwerp van discussie meer, maar de normaalste zaak van de wereld.

Organisatorische en personele aspecten

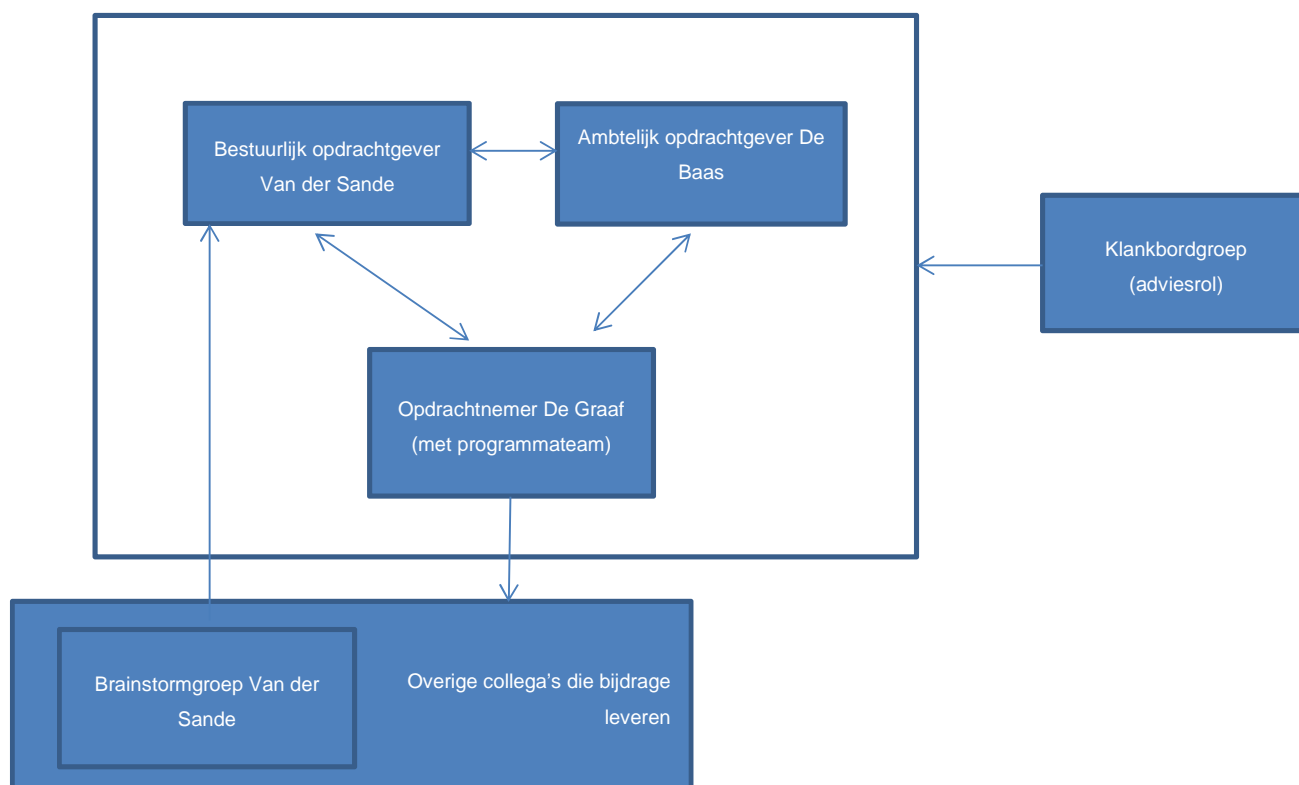
4.5 Opdrachtgever/opdrachtnemer en andere betrokken collega's

Rogier van der Sande is als gedeputeerde Organisatie portefeuillehouder van het programma en dus bestuurlijk opdrachtgever. Jan Herman de Baas is ambtelijk opdrachtgever. Frans de Graaf is opdrachtnemer.

Rondom de opdrachtnemer is een klein programmteam geformeerd. Hierin zijn de afdelingen vertegenwoordigd die betrokkenheid hebben bij het thema. Zo beschikt het programma over de juiste expertise. De betreffende collega's zijn (vrijwel allemaal) ter beschikking gesteld door betrokken afdelingen. Hun loonkosten drukken dus niet op het programmabudget. De inzet van deze collega's voor het programma varieert van anderhalve dag per week tot fulltime. Het programmteam bestaat uit (met tussen haken de 'leverende' afdeling): Frans de Graaf (IMC, opdrachtnemer), Henk Burgering (DCZ, plv opdrachtnemer), Martijn den Dekker (Communicatie tot 1-12 a.s.), Marion Kuiper-Doekes (AOG), Bart Spée (I&A), Ramona Stigter (Bestuur), Eric Terlien (I&A), Astrid Vlaminkx (Communicatie) en Bas van Vught (I&A). In latere fases van het programma kan de samenstelling van het programmteam worden uitgebreid of veranderd.

Verder is er een klankbordgroep van betrokken managers geformeerd. Zij adviseren de opdrachtnemer en komen regelmatig bij elkaar. De klankbordgroep bestaat uit: Grisjo Koers (I&A), Tanja Verbeeten (Bestuur), Jeroen van Vught (RWB) en Jan Wijma (FJZ).

Tot slot is er nog een brainstormgroep die de bestuurlijk opdrachtgever heeft geformeerd, nog voordat het programma van start is gegaan. Op verzoek van de opdrachtgever komt deze groep een aantal maal per jaar bijeen. De samenstelling heeft deels overlap met programmteam en klankbordgroep.

4.6 Raakvlak met andere programma's/trajecten binnen PZH

Het programma TOP opereert uiteraard niet in een vacuüm en het thema is voor PZH ook niet nieuw. Daarom is onderstaand een niet-uitputtend overzicht opgenomen van programma's/trajecten waarmee dit programma raakvlakken heeft en waar die raakvlakken uit bestaan. Programma's of trajecten die raakvlak hebben met één specifiek domein van Transparante en Open Provincie worden hier niet genoemd.

Provincie van Waarde

Netwerkend werken

Sturen en verantwoorden

Beleidsinformatie en monitoring

Staat van Zuid-Holland

Programma Dossiervorming: Innovatief en Transparant

4.7 Samenwerking met andere partijen

Zoals eerder aangestipt, is PZH bepaald niet de enige overheid die met dit thema bezig is. Contacten met andere overheden/kennisinstellingen zijn daarom nuttig. Op dit moment loopt er een samenwerkingsovereenkomst tussen PZH en de Haagse Hogeschool op het gebied van transparant en open werken. Deze overeenkomst wordt binnenkort verlengd en uitgebouwd. Daarnaast werkt PZH samen met Expertisepunt Open Overheid van BZK, en we nemen deel aan de Leerkring provincies. Met de Open State Foundation wordt verkend of de al lopende samenwerking kan worden uitgebreid. Met andere partijen wordt de samenwerking nog gezocht.

Tot slot wordt ook de samenwerking met andere provincies gezocht, met name de provincies die in een of meerdere domeinen al veel stappen hebben gezet.

5 Planning en financiële paragraaf

Dit programmaplan bevat nog geen gedetailleerde planning of financiële paragraaf. Vaststelling van het programmaplan betekent opdrachtverlening aan opdrachtnemer om op de in Hoofdstuk 3 beschreven werkwijze de vier domeinen uit te werken en concrete doelen te formuleren. Deze uitwerkingen – die naar verwachting Q1 2016 gereed zijn – hebben wél een concrete planning en financiële paragraaf. Per domein wordt naast een heldere doelstelling ook een set aan nuttige en direct bruikbare tussenstappen. De verschillende financiële paragrafen die zo worden opgeleverd worden samengevoegd tot één programmabegroting.

Zoals in 4.5 is aangegeven, worden de loonkosten van de leden van het programmateam niet uit het programmabudget betaald, maar worden de betreffende collega's door 'hun' afdelingen ter beschikking gesteld. Een uitzondering geldt voor één medewerker waarvan eerder is afgesproken dat haar loonkosten wél uit het programmabudget worden gefinancierd. In de programmabegroting wordt dit geëxpliciteerd.

6 Bijlage: benchmark

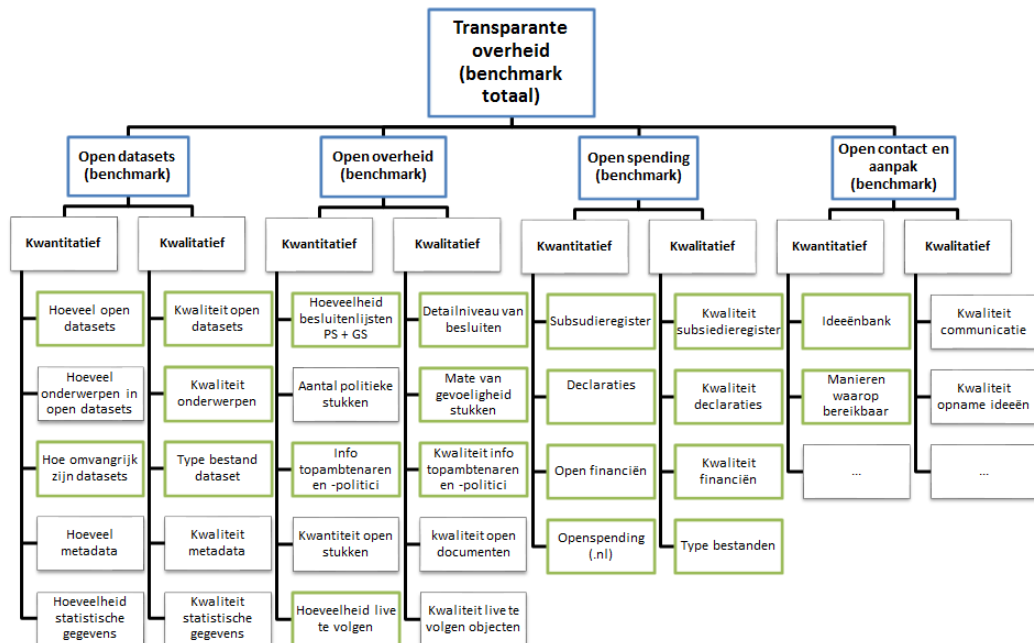
6.1 Aanpak en onderzoeksmethode benchmark

Om de relatieve transparantie van PZH te meten is een benchmark opgesteld. Deze benchmark komt voort uit deskresearch, literatuur en gesprekken met specialisten binnen PZH. De benchmark van transparantie is opgebouwd uit vier benchmarks die de ieder een component van 'transparante overheid' meten.

In de benchmark zijn 22 overheden opgenomen. In eerste instantie wordt de mate van transparantie van PZH vergeleken met de 11 overige provincies. Deze provincies zijn goed vergelijkingsmateriaal, zij fungeren ook in het middenbestuur. Hierdoor kan er inspiratie geput worden uit de wijze waarin andere provincies transparant zijn. Daarnaast wordt de mate van transparantie van de vier grootste gemeenten in Nederland, gemeten in aantal inwoners, vergeleken met PZH. Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht hebben veel mankracht en budget, daarom is het interessant om deze grote gemeenten te vergelijken met het transparantieniveau van PZH. Naast de vier grootste gemeenten, is PZH ook vergeleken met de Zuid-Hollandse gemeenten die meer dan 100.000 inwoners hebben (exclusief Den Haag en Rotterdam): Westland, Alphen aan de Rijn, Zoetermeer, Leiden, Delft en Dordrecht.

De benchmark is opgebouwd uit vier componenten (figuur 2). Van deze vier componenten is afzonderlijk een benchmark gemaakt, waarin de eerder genoemde 22 overheden zijn opgenomen. Per component zijn onderwerpen op een kwalitatieve en een kwantitatieve wijze gemeten om een zo compleet mogelijk beeld te scheppen. De component 'open datasets' bestaat in de benchmark uit: de hoeveelheid en de kwaliteit van datasets, het aantal onderwerpen en de kwaliteit daarvan, de bestandstype van de databestanden, hoe omvangrijk de datasets zijn, metadata en statistische gegevens. De component 'open overheid' bevat: besluitenlijsten van gedeputeerde staten (GS) en provinciale staten (PS), politieke stukken,

Figuur 1: Schema inhoud benchmark

informatie over topambtenaren en politici, open documenten en webcast van de politiek. De component 'open spending' is gemeten door te kijken naar: subsidieregister, declaraties, begroting, bestandstype van bestanden en openspending.nl. Bij de component 'open contact & aanpak' is er gekeken naar: aanwezigheid van opname burgerideeën, communicatie en interactie met burgers, bedrijven en extern geïnteresseerden.

Per bovenstaande categorie (figuur 1) zijn scores gegeven per onderwerp aan overheden. De scores die toegekend konden worden variëren tussen één en vijf. De score één is toegewezen als het transparantieniveau zeer onvoldoende was, twee staat voor onvoldoende, drie voor voldoende, vier voor goed en vijf staat voor zeer goed. Door deze kwalificaties zijn voor alle 22 overheden scores toegekend per component en voor het totaal. Hoe deze kwalificaties eruitzien, is hierboven (voor een deel) inzichtelijk gemaakt.

6.2 Resultaten uit de Benchmark

Zoals vermeld, zijn er 22 overheden toegevoegd aan de benchmark. Als eerste worden de resultaten van de open datasets besproken, vervolgens die van open overheid en open spending. Omdat de componenten van open contact en aanpak nog niet geheel duidelijk zijn, is hier nog geen aparte benchmark van. Ten slotte wordt de benchmark van de transparantie van de 22 overheden geanalyseerd.

Op het gebied van open datasets scoort PZH gemiddeld. Er is data beschikbaar over veel verschillende onderwerpen. Daarnaast is er een goedwerkend en duidelijk portaal van Staat van Zuid-Holland. Ook bij Waar staat je provincie is er informatie inzichtelijk. De PZH scoort gemiddeld op het gebied van de kwantiteit en de kwaliteit van de data, de metadata kan en moet beter.

Op het gebied van open datasets kan PZH een voorbeeld nemen aan de Gemeente Amsterdam en Gemeente Den Haag. Deze overheden hebben omvangrijkere datasets, beschikbaar in de juiste formaten zoals csv en excel en zij hebben een ruime hoeveelheid aan onderwerpen. Daarnaast hebben zij ook data op een hoger detailniveau beschikbaar dan PZH.

In vergelijking met Zeeland doet PZH het erg goed op het gebied van open data. De Provincie Zeeland heeft vooral minder data openbaar gemaakt dan PZH. Daarnaast is de metadata ook van een minder niveau. Over het algemeen doen de grote gemeenten het goed op het gebied van open datasets.

Ook op het gebied van open overheid scoort PZH gemiddeld. Wanneer het detailniveau van de informatie omtrent de besluiten hoger wordt, zal PZH snel bovengemiddeld scoren. Op het gebied van open overheid doen over het algemeen de provincies het redelijk goed. Wat betreft open overheid is Provincie Noord-Holland een voorbeeld voor PZH. De Provincie Noord-Holland heeft meer informatie over topambtenaren en politici openbaar. Daarnaast hebben zij meer documenten open gemaakt. Ook is de webcast van Noord-Holland makkelijker te vinden en zijn vooral uitzendingen gemakkelijker terug te kijken. De Provincie Drenthe doet het minder goed dan de Provincie Zuid-Holland. Zij hebben met name minder informatie over hun topambtenaren en hun politici online beschikbaar.

Op de component open spending scoort PZH hoog. Van de 22 overheden scoort PZH derde. De bestandstypen van de bestanden die openbaar zijn zijn goed, deze zijn leesbaar door computers waardoor personen er zelf specifieke informatie uit kunnen halen. Daarnaast is het subsidieregister een pluspunt. Het subsidieregister kan ingelezen worden door een computer, er staan geen anonieme personen in (alle subsidies zijn transparant) en de onderwerpen staan erbij. Het kan echter altijd beter. De onderwerpen kunnen er specifiek bijgeplaatst worden en de argumentatie waarom iemand (geen) subsidie krijgt kan toegevoegd worden.

Noord-Brabant en Noord-Holland doen het beide iets beter in de benchmark van de open spending omdat zij de financiële gegevens veelal openbaar hebben gemaakt in Excel en PZH toch gedeeltelijk in PDF. Het zijn *quick wins* wanneer deze kleine dingen worden veranderd.

Zeeland kan een voorbeeld nemen aan PZH wat betreft open spending. De Provincie Zeeland heeft geen subsidieregister. De declaraties zijn minder gedetailleerd en Zeeland plaatst haar financiële

gegevens niet op openspending.nl. De bestanden die wel beschikbaar zijn, zijn niet te downloaden in bestandstypen waarmee gerekend kan worden.

Van de drie hierboven behandelde benchmarks is één benchmark samengesteld die de transparantie van de overheid aangeeft. In deze 'transparantielijst' scoort de PZH als zevende, na Noord-Brabant, Den Haag, Rotterdam, Amsterdam, Noord-Holland en Overijssel. Hiermee eindigt de PZH in de subtop qua transparantie, maar staat PZHnog niet tussen de voorlopers.

Opvallend in deze ranking is dat de grootste vier gemeenten erg hoog scoren. Zij hebben dan ook het hoogste budget en de meeste mankracht om eraan te werken. De kleinere gemeenten scoren lager en daartussen de provincies, met Zeeland en Drenthe als uitzonderingen.

Bij deze lijst moet naast de mankracht en het budget, waar niet op is gewogen, nog een andere kanttekening gemaakt worden. Dat is dat bijna alle overheden actief bezig zijn met het verbeteren van de transparantie. Wanneer er geen of weinig actie ondernomen wordt zal de PZH automatisch zakken op deze lijst omdat het een relatieve meting is.

Concept benchmark	Open Datasets	Open Overheid	Open Spending	Open contact en aanpak*	Totaal
Noord-Brabant	33	36	31	7	107
Den Haag	36	33	29	8	106
Rotterdam	34	35	26	7	102
Amsterdam	36	32	26	7	101
Noord-Holland	34	35	24	8	101
Overijssel	32	34	26	8	100
Zuid-Holland	31	31	30	7	99
Utrecht	35	30	26	7	98
Limburg	30	31	31	5	97
Gelderland	32	33	24	7	96
Friesland	31	34	23	7	95
Leiden	30	31	26	7	94
Delft	31	30	25	7	93
Dordrecht	30	31	23	7	91
Flevoland	25	33	25	7	90
Provincie Utrecht	28	31	24	7	90
Westland	32	29	20	7	88
Groningen	29	28	21	9	87
Zoetermeer	26	29	23	7	85
Alphen aan de Rijn	25	29	23	7	84
Drenthe	28	28	20	7	83
Zeeland	23	31	18	7	79
Gemiddeld	30,5	31,5	24,7	7,1	93,9